XUNTA DE GALICIA | CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E UNIVERSIDADE

CSM CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DA CORUÑA

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE CLARINETE *(VIII)*

CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DA CORUÑA

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015, DO 29 DE OUTUBRO)

(CURSO 2023/24)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA: ***CLARINETE (VIII)***										
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLARINETE
CARÁCTER	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASE	*INDIVIDUAL*
DEPARTAMENTO	VENTO MADEIRA								XEFE/A DE DPTO.	ISMAEL VAQUERO BAQUERO
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	MARTA SANCHO ANDRÉS
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:	1.5h.
ECTS/CUAD.	-	-	-	-	-	-	-	12	Observacións:	
DOCENTES:	NOME E APELIDOS								EMAIL/TEL/WEB	TITORÍA
	Mª Eugenia Bolaño Amigo Marta Sancho Andrés								uxia.bolanho@edu.xunta.gal msanchoclarinet@gmail.com	Xoves de 13:30 h. a 14:30 h. Luns de 14:00 h. a 15:00 h.

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR:	Desenvolvemento e perfeccionamento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan a interpretación do repertorio máis representativo con valoración crítica, estilo propio e madureza creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS:	Coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS:	Dado o seu carácter eminentemente práctico, a sinerxia principal dase coa disciplina de Repertorio con Piano acompañante sendo inherente á súa esencia e existencia. Débese considerar tamén a estratexia de intentar relacionar dentro do posible, o contido propio da materia coa anteriormente mencionada e coa de Música de Cámara, permitindo que as tres se poidan complementar.
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	**T1** Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora. **T2** Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala axeitadamente. **T3** Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza. **T6** Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersoal. **T13** Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional. **T15** Traballar de xeito autónomo e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional. **T17** Contribuir coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xenerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS:	**X1** Coñecer os principios teóricos da música e ter desenvolvido axeitadamente aptitudes para o recoñecemento, a comprensión e a memorización do material musical. **X3** Producir e interpretar axeitadamente a notación gráfica de textos musicais. **X6** Dominar un ou máis instrumentos musicais nun nivel axeitado ao seu eido principal de actividade. **X8** Aplicar os métodos de traballo máis axeitados para superar os retos que se lle presenten no terreo do estudio persoal e na práctica musical colectiva. **X11** Estar familiarizado cun repertorio amplo e actualizado, centrado na súa especialidade pero aberto a outras tradicións. Recoñecer os rasgos estilísticos que caracterizan o dito repertorio e poder describilos de xeito claro e concreto. **X13** Coñecer os fundamentos da estrutura da linguaxe musical e saber aplicalos na práctica intepretativa, creativa, de investigación ou pedagóxica. **X21** Crear e dar forma aos seus propios conceptos artísticos, tendo desenvolvido a capacidade de expresarse a través deles a partir de técnicas e recursos asimilados. **X24** Desenvolver capacidades para a autoformación ao longo da súa vida profesional.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	**EI1** Interpretar o repertorio significativo da súa especialidade tratando axeitadamente os aspectos que o identifican na súa diversidade estilística. **EI2** Construír unha idea interpretativa coherente e propia. **EI4** Expresarse musicalmente co seu instrumento dun xeito fundamentado no coñecemento e dominio na técnica instrumental e corporal, así como nas características acústicas, organolóxicas e nas variantes estilísticas. **EI5** Comunicar como intérprete, as estruturas, ideas e materiais musicais con rigor. **EI6** Argumentar e expresar verbalmente os seus puntos de vista sobre interpretación, así como responder ao reto que supón facilitar a comprensión da obra musical. **EI10** Coñecer as implicacións escénicas que conleva a súa actividade profesional e ser quen de desenvolver as súas aplicacións prácticas.
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015, do 29 de outubro. Anexo II	

3. OBXECTIVOS (RESULTADOS DE APRENDIZAXE)	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar un repertorio de obras de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel	T1, T6, T13, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, EI1, EI2, EI4, EI5, EI10
2. Acadar autonomía para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulación, fraseo, etc...	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6
3. Coñecer as convencións interpretativas de cada estilo e época	T1, T13, T17, X1, X3, X8, X11, X13, EI1, EI4, EI5, EI10
4. Adestrar a memoria.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X8, X21, X24, EI2, EI5
5. Coñecer e practicar os diferentes instrumentos da familia do clarinete	T1, T3, T13, X1, X6, X8, X11, EI1, EI4
6. Adquirir hábitos de estudo correctos que permitan o desenvolvemento do sentido autocrítico, a capacidade de superación e a rendabilidade do tempo empregado.	T 1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X3, X8, X13, X21, X24; EI2, EI4, EI5, EI6

4. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Interpretación	1.1 Respiración, recursos e exercicios. 1.2 Sonoridade como base da interpretación. 1.3 Escalas, arpexios, exercicios diarios como base imprescindible para unha correcta interpretación. 1.4 Articulación (diferentes tipos de picados, ligados, acentos, combinación dos mesmos e traballo axeitado para os mesmos) 1.5 O fraseo. Aplicación das variedades de articulación e combinacións posibles de sonoridade. 1.6 Desenvolvemento de exercicios específicos a partir das dificultades ou necesidades atopadas nunha obra ou estudio. 1.7 Estudios de diferentes estilos. 1.8 Obras de diferentes estilos. 1.9 Interpretación en público (convencións e dificultades) 1.10 Autoaprendizaxe como parte principal da formación do intérprete. 1.11 Autoavaliación do método de traballo individual. 1.12 Preparación e realización de probas e audicións de forma autónoma. 1.13 Sesións de repaso ou apoio	2⊄ 9∧
2. Análise musical aplicada	2.1 Contextualización estilística e histórica do material a interpretar. 2.2 Análise formal aplicada. 2.3 Análise harmónica aplicada.	11∧
3. Estudo do repertorio con instrumento acompañante		Presenciais na disciplina de Repertorio con pianista acompañant e
4. Estudo dos instrumentos afíns sempre que sexa posible	4.1 Interpretación de, como mínimo, unha obra con requinto ou clarinete baixo. 4.2. Interpretación, sempre que o nivel do repertorio o permita, de obras con clarinete en La.	4∧
5. Coñecemento dos principais compositores, escolas e tendencias da creación musical.		11∧
6. Desenvolvemento da memoria musical	5.1 Memorización de exercicios técnicos. 5.2 Memorización de pasaxes musicais. 5.3 Memorización de obras breves.	11∧
7. Audición Pública	6.1 Interpretación en público das obras e/ou estudos traballadas en clase e propostas polo profesorado, tanto con acompañamento de piano, como de clarinete só.	3⊄
*Temas aos que se adicará unha sesión completa ⊄ *Temas aos que se adicará parte de cada unha das sesións ∧ TOTAL SESIÓNS:		16

5. METODOLOXÍA E PLANIFICACIÓN DOCENTE			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
1. Actividades introdutorias 1.1 **Toma de contacto (presentación e recuperación de información).** Actividade de toma de contacto entre profesor/a e alumno/a. O/A profesor/a adicará as sesións a coñecer, preguntar e propor, así como a autoavaliar o proceso en función dos resultados.	1,5	0	1,5
2. Activides de ensino aprendizaxe 2.1 **Recuperación de lagoas ou ideas erróneas.** Actividades de avaliación das capacidades adquiridas polo alumno/a ao longo da súa formación previa e do seu traballo individual. Propostas de métodos de traballo adicados a acadar novos obxectivos así como a mellorar os aspectos mal asimilados. 2.2 **Reforzamento e consolidación do traballo.** Actividade na que se traballará sobre competencias xa adquiridas para o reforzamento das mesmas e como paso previo ao salto posterior cualitativo e cuantitativo en cada un dos temas propostos. 2.3 **Elaboración e reelaboración da información.** Actividade de reflexión (conxunta na aula e posteriormente individual do alumno/a) e acción tanto no eido técnico como interpretativo. O alumno/a será guiado técnica e interpretativamente na aula en cada sesión, requeríndolle en sucesivas sesións a posta en práctica da reflexión, elaboración e reelaboración tanto de exercicios técnicos como interpretativos que o conduzan a unha maior autonomía na resolución de problemas no desenvolvemento do feito interpretativo.	18	63,5	81,5
3. Actividades de consolidación **3.1 Audicións públicas de clarinete con acompañamento de piano e clarinete só.** Actividade que consiste na interpretación de obras completas ou movementos, se por cuestións de espazo e tempo non é posible interpretar o repertorio de forma íntegra, das traballadas durante as clases individuais. A actividade será avaliada respectando a porcentaxe especificada nos criterios de avaliación, restando 1 punto á nota acadada na audición en caso de que non se interprete, cando menos, un movemento do repertorio proposto de memoria. O número de obras elixidas será de 5 a repartir entre o cuadrimestre VII e o VIII, de forma consensuada co/a profesor/a, das cales: - 4 corresponderán a cada unha das modalidades recollidas no apartado de referencias bibliográficas, podendo escoller na modalidade de *Instrumentos afíns* entre unha obra de clarinete baixo ou unha de requinto. - 1 será de libre elección e deberá ser de compositor/a galego/a ou muller compositora de calquera nacionalidade. **3.2 Exames de estudos.** Actividade que consiste na interpretación de dous movementos das obras de diferentes compositores/as, que o alumno/a propón para o recital do TFE. Estes movementos se elixirán a sorteo, de todos os traballados durante as clases individuais.. A actividade será avaliada respectando a porcentaxe especificada nos criterios de	4,5	0	4,5
4. Práctica individual. Actividade individual do alumno/a na que practicará todos os contidos traballados en clase tratando de acadar os obxectivos descritos na programación.	0	165,5	255,5
5. Pescuda de información. Actividade de pescuda de información por parte do alumno/a na que complementará o coñecemento dos contidos a traballar investigando sobre os/as compositores/as, estilos, contextos históricos, discografía, bibliografía, etc. das obras traballadas en clase.	0	5	5

6. Actividades complementarias e extra académicas **6.1 Probas de lectura vista.** Recomendables. Celebraranse, sempre que sexa posible, na última semana de cada mes, excepto nos meses das audicións. Son voluntarias, pero o alumnado que se presente poderá subir a nota de cada cuadrimestre, coa media das acadadas nestas probas, ata un máximo de 0,5 puntos. Nestas probas tamén se recomenda interpretar un fragmento do primeiro movemento do Concerto en La M de Mozart proposto polo profesorado. A cualificación obtida trala súa interpretación será de Apto ou Non apto. Acadar un Apto implicará ampliar o fragmento a interpretar na seguinte proba; acadar un Non apto implicará volver interpretar o mesmo fragmento. **6.2 Probas e concursos do centro.** Recomendables. Non modificarán nin positiva nin negativamente a cualificación final acadada no cuadrimestre. **6.3 Probas e concursos fora do centro.** Recomendables. Non modificarán nin positiva nin negativamente a cualificación final acadada no cuadrimestre. **6.4 Cursos e masterclases con intérpretes de reputado prestixio**. Recomendables. Non modificarán nin positiva nin negativamente a cualificación final acadada no cuadrimestre. **6.5 Participacións en posibles concertos organizados polo Conservatorio fora do centro**. Recomendables. Non modificarán nin positiva nin negativamente a cualificación final acadada no cuadrimestre.	10	2	12
		TOTAL HORAS:	360

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**COMPETENCIAS AVALIADAS**	**PONDERACIÓN**
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Diario de aula no que se rexistrará a asistencia ás clases, o aproveitamento das mesmas e as cualificacións obtidas nos criterios de avaliación correspondentes en cada sesión.	O alumno/a: 1. Amosará solvencia en abordar as dificultades técnicas do repertorio. 2. Controlará e amosará fluidez na dixitación. 3. Executará o ritmo de forma precisa e segura. 4. Emitirá o son con homoxeneidade e riqueza tímbrica. 5. Controlará a afinación, tanto xeral como interválica. 6. Interpretará o repertorio con control das dinámicas. 7. Interpretará de forma correcta os signos de articulación e expresión indicados nas partituras. 8. Amosará coherencia e rigor estilístico na interpretación. 9. Preparará a totalidade dos contidos acordados co profesor/a na sesión anterior. 10. Amosará na sesión o rendemento adquirido no estudo diario. 11. Amosará capacidade de concentración e autocontrol.	Todas	50,00%
Audicións públicas do repertorio proposto (descritas no apartado 5.3.1). As cualificacións obtidas nos distintos criterios de avaliación obtidos nelas rexistraranse nunha rúbrica.	O alumno/a: 1. Amosará solvencia en abordar as dificultades técnicas do repertorio. 2. Controlará e amosará fluidez na dixitación. 3. Executará o ritmo de forma precisa e segura. 4. Emitirá o son con homoxeneidade e riqueza tímbrica. 5. Controlará a afinación, tanto xeral como interválica. 6. Interpretará o repertorio con control das dinámicas. 7. Interpretará de forma correcta os signos de articulación e expresión indicados nas partituras. 8. Amosará coherencia e rigor estilístico na interpretación. 9. Amosará capacidade de concentración, madurez no escenario, xestión da ansiedade escénica e autocontrol. 10. Amosará control postural, da respiración e da memoria (de ser o caso).	Todas	30,00%

Exame de estudos (descritos no apartado 5.3.2). As cualificacións obtidas nos distintos criterios de avaliación obtidos neste exame rexistraranse nunha rúbrica.	O alumno/a: 1. Amosará solvencia en abordar as dificultades técnicas do repertorio. 2. Controlará e amosará fluidez na dixitación. 3. Executará o ritmo de forma precisa e segura. 4. Emitirá o son con homoxeneidade e riqueza tímbrica. 5. Controlará a afinación, tanto xeral como interválica. 6. Interpretará o repertorio con control das dinámicas. 7. Interpretará de forma correcta os signos de articulación e expresión indicados nas partituras. 8. Amosará coherencia e rigor estilístico na interpretación. 9. Amosará capacidade de concentración, madurez no escenario, xestión da ansiedade escénica e autocontrol. 10. Amosará control postural e da respiración.	Todas	20,00%
Probas de lectura a vista e fragmento do Concerto en La M de Mozart (voluntarias e descritas no epígrafe 5.6.1). As cualificacións obtidas nos distintos criterios de avaliación obtidos nestas probas rexistraranse nunha rúbrica.	O alumno/a: 1. Executará as notas da partitura proposta de forma axustada. 2. Executará a métrica do texto de forma precisa e segura. 3. Interpretará de forma correcta os signos de articulacións da partitura. 4. Interpretará de forma correcta os signos de expresión e dinámicas indicados no texto. 5. Elexirá un tempo axustado ás indicacións propostas polo/a compositor/a. 6. Interpretará os textos de forma fluída e con estabilidade na lectura	Todas	+5,00% ao 100% da nota acadada nas 3 epígrafes anteriores
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Audición pública. Interpretación de dous estudos e dúas obras/movementos de diferentes estilos, seleccionadas dos presentados polo alumno/a (a concreción do repertorio que se debe presentar descríbese no apartado 5.3). As cualificacións obtidas nos distintos criterios de avaliación obtidos nesta audición rexistraranse nunha rúbrica.	O alumno/a: 1. Amosará solvencia en abordar as dificultades técnicas do repertorio. 2. Controlará e amosará fluidez na dixitación. 3. Executará o ritmo de forma precisa e segura. 4. Emitirá o son con homoxeneidade e riqueza tímbrica. 5. Controlará a afinación, tanto xeral como interválica. 6. Interpretará o repertorio con control das dinámicas. 7. Interpretará de forma correcta os signos de articulación e expresión indicados nas partituras. 8. Amosará coherencia e rigor estilístico na interpretación. 9. Amosará capacidade de concentración, madurez no escenario, xestión da ansiedade escénica e autocontrol. 10. Amosará control postural, da respiración e da memoria (de ser o caso).	Todas	100,00%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*PERDA AVALIACIÓN CONTINUA) *(Alumnos que superen as 3 faltas por cuadrimestre, establecidas no centro, aprobadas en consello escolar)			
Audición pública. Interpretación de dous estudos e dúas obras/movementos de diferentes estilos, seleccionadas dos presentados polo alumno/a (a concreción do repertorio que se debe presentar descríbese no apartado 5.3). As cualificacións obtidas nos distintos criterios de avaliación obtidos nesta audición rexistraranse nunha rúbrica.	O alumno/a: 1. Amosará solvencia en abordar as dificultades técnicas do repertorio. 2. Controlará e amosará fluidez na dixitación. 3. Executará o ritmo de forma precisa e segura. 4. Emitirá o son con homoxeneidade e riqueza tímbrica. 5. Controlará a afinación, tanto xeral como interválica. 6. Interpretará o repertorio con control das dinámicas. 7. Interpretará de forma correcta os signos de articulación e expresión indicados nas partituras. 8. Amosará coherencia e rigor estilístico na interpretación. 9. Amosará capacidade de concentración, madurez no escenario, xestión da ansiedade escénica e autocontrol. 10. Amosará control postural, da respiración e da memoria (de ser o caso).	Todas	100,00%

6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
Audición pública. Interpretación de dous estudos e dúas obras/ movementos de diferentes estilos, seleccionadas dos presentados polo alumno/a (a concreción do repertorio que se debe presentar descríbese no apartado 5.3). As cualificacións obtidas nos distintos criterios de avaliación obtidos nesta audición rexistraranse nunha rúbrica.	O alumno/a: 1. Amosará solvencia en abordar as dificultades técnicas do repertorio. 2. Controlará e amosará fluidez na dixitación. 3. Executará o ritmo de forma precisa e segura. 4. Emitirá o son con homoxeneidade e riqueza tímbrica. 5. Controlará a afinación, tanto xeral como interválica. 6. Interpretará o repertorio con control das dinámicas. 7. Interpretará de forma correcta os signos de articulación e expresión indicados nas partituras. 8. Amosará coherencia e rigor estilístico na interpretación. 9. Amosará capacidade de concentración, madurez no escenario, xestión da ansiedade escénica e autocontrol. 10. Amosará control postural, da respiración e da memoria (de ser o caso).	Todas	100,00%

SISTEMA DE CUALIFICACIÓN:
Cualificarase en función da seguinte escala numérica de 0 a 10, con expresión de un decimal, á que poderá engadirse a súa correspondente cualificación cualitativa (Orde do 21 de novembro de 2016, Artigo 31)
0-4,9: Suspenso
5,0-6,9: Aprobado
7,00-8,9: Notable
9,00-10: Sobresaínte
A Mención de "Matrícula de Honra" poderá ser outorgada ao alumnado que obteña unha cualificación igual ou superior a 9,0. O seu número non poderá exceder o 20% de alumnos/as matriculados/as nunha materia no correspondente curso académico, non sendo que o número de alumnos/as matriculados/as sexa inferior a 20, caso no que se poderá conceder unha soa Matrícula de Honra.
Para a obtención da Matrícula de Honra, en caso de haber máis aspirantes que número de matrículas a outorgar, obterá a Matrícula de Honra o/a alumno/a con maior nota global ou, en caso de empate, con maior nota na proba da audición.

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS	
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
Deberanse cumplir as disposicións vixentes no marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social. Asimesmo terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS	
***Estudos**	- Dubois, P.M. 12 estudos - Jeanjean, P. Estudos modernos - Jettel, R. Estudos especiais, vol.2 - Jettel, R. Método de clarinete, vol.2 - Kovács, B. Homenaxes - Rubio, P. Caderno de estudos nº2 (Clarinete baixo) - Savina, L. 10 grandes estudos - Uhl, A. 48 estudos, vol.2

*Obras de repertorio	**MÚSICA CONCERTANTE:** - Copland, A. Concerto - Françaix, J. Concerto - Gould, M. Derivations for clarinet and band - Gotkowsky, Ida. Concerto - Mozart, W.A. Concerto en La M, kv.622 - Nielsen, C. Concerto, op.57 - Spohr, L.Concerto nº1 en Do m, op.26 - Spohr, L. Concerto nº2 en Mib M, op.57 - Spohr, L. Concerto nº3 en Fa m - Spohr, L. Concerto nº4 en Mi m - Weber, C.M. Concerto nº2 en Mib M, op.74 **MÚSICA DE CÁMARA:** - Bax, A. Sonata - Brotons, S. Sonata, op.46 - Cano, C. Vigilias - Debussy, C. Primeira rapsodia - Hindemith, P. Sonata - Horovitz, J. Sonatina para clarinete e piano - Lovreglio, D. Fantasía sobre La Traviata de G.Verdi - Menéndez, J. Introdución, andante e danza - Menéndez, J. 8 estudos con acompañamento de piano - Muczynski, R. Time pieces - Weber, C.M. Gran dúo concertante **CLARINETE SÓ** - Berio, L. Sequenza IX - Bucchi, V. Concerto para clarinete só - Delgado, A. Langará - Denissow, E. Sonata - Olah, T. Sonata - Ran, Shulamit. For an actor: monologue for clarinet (in A) - Smith, W.O. 5 pezas - Stockhausen, K. In Freundschaft - Widman, J. Fantasie **INSTRUMENTOS AFÍNS** **Clarinete baixo** - Busch, A. Suite, op.37a - Cuong, V. Naica - Heucke, S. Sonata op.23 para clarinete baixo e piano - Mangani, M. Bass Concerto - Schoeck, O. Sonata **Requinto**

***LIBROS**	- Bartolozzi, B.(1982). *New Sounds for Woodwind*. Oxford University Press - Brymer, J. (1990). *The Clarinet*. Kanh & Averill - Garbarino, G.(1978). *Metodo per clarinetto*. Edizioni Suvini Zerboni - Gibson, O.L. (1998). *Clarinet Acoustics*. Indiana University Press - Hoeprich, E.(2008). *The Clarinet*. Yale University Press - Jerez, S. (2010). *El clarinete. Manual de mantenimiento y pequeñas reparaciones para músicos*. S.Jerez - Lawson, C. (1995). *The Cambridge Companion to the clarinet*. Cambridge University Press - Lawson, C. (2000). *The Early Clarinet. A Practical Guide*. Cambridge University Press - Mazzeo, Rosario. (1990). *The clarinet. Excellence and artistry*. Dorn Publications - Meloni, F. (2000). *Il clarinetto*. Zecchini Editore - Pastor, V. (2010). *Clarinete: acústica, historia y práctica*. Rivera Editores - Rice, A. R. (1992). *The Baroque Clarinet*. Clarendon Press - Rice, A. R. (2003). *The Clarinet in the Classical Period*. Oxford University Press - Rice, A.R. (2009). *From the Clarinet d´Amour to the Contra Bass*. Oxford University Press - Rice, A. R.(2017). *Notes for Clarinetists. A Guide to the Repertoire*. Oxford University Press - Rehfeldt, P. (1994). *New directions for clarinet*. Revised edition. Scarecrow Press, Inc - Sparnaay, H. (2011). *El clarinete bajo, una historia personal*. Periferia Sheet Music - Weston, Pamela. (1971). *Clarinet Virtuosi of the Past*. Panda Press. - Weston, Pamela. (1977). *More Clarinet Virtuosi of the Past*. Panda Press - Weston, Pamela. (1989). *Clarinet Virtuosi of Today*. Egon Publishers

* O listado de obras e estudos ten carácter orientador e poderá variarse en función das necesidades pedagóxicas do alumnado.
* O nome de pila das escritoras e compositoras femininas reflíctese co nome completo.
* O nome de pila dos escritores ou compositores masculinos reflíctese coa inicial do mesmo.